

Mire jó egy törvény?

Furcsa dolog a béremlés. Tavaly, amikor az átlag alig ezer valahányszáz forinttal emelt pedagógusbérek kifizetése késett, egy iskolaigazgató összetett kézzel kérte a sajtót, ne írjunk többet a béremlésről, mert ellenük fordítjuk a közvéleményt. Idén újévi köszöntőjével Lippai polgármester járt hasonlóan, aki emígy nyugtatta meg a januári béremlésükért aggódó közalkalmazottakat: „önkormányzatunk mindenképpen biztosítani fogja az ehhez szükséges kb. 500 millió forint fedezetet, még akkor is, ha ennek érdekében esetleg beruházásokat kell elhalasztani vagy átütemezni”. Rendes körülmények között egyik eset nem történhetne meg, a másiknak pedig olyan szaga volna, mintha össze akarná ugrasztani a polgárokat.

Most azonban nincsenek rendes körülményeink. Kezdődött azzal, hogy a közalkalmazotti törvény elfogadásakor nem volt ember az országban, aki meg tudta volna mondani, ki és miből fedezi a béremléseket. Ahogy közeledett a bértábla életbe lépési határideje, úgy durvult a kiszorítósdi s lett nyilvánvaló, hogy a pedagógusokkal közvetlen kapcsolatban álló önkormányzatok kerülnek kínosabb helyzetbe, ha 94 januárjában nem lesz béremlés. S nem a pedagógusoktól biztonságos távolságban működő kormányzat. A kényszerpálya vége ismert. A béremlést fedező összeg felét az önkormányzatok, negyedét az állami költségvetés, negyedét pedig szintén az önkormányzatok állják, hitelfelvételből, amihez a kormány garanciát ad. A közalkalmazottak béremlése úgy lett önkormányzati teher, hogy az a néhány levélnyi babér, amely a minimális adható emelésekkel jár, a kormány fején maradt.

Nagy kérdés, mire jó az életbe lépett törvény? Anno megalkotói is első lépésnek nevezték, valamelyes igazságtételnek a közalkalmazottak felé. Mára a pedagógusok, egészségügyi- és közművelődési dolgozók fizetése úgy maradt el a magánzférától, hogy csoda, ha valaki e pályákra vágyik. Egy iskolaigazgató tavalyi fizetéséért nem biztos, hogy jól menő magáncég titkárnő talál. A most életbe lépett új bértábla lényegesen magasabb fizetéseket ad, persze csak a tavalyihoz képest. De ha szorozégsége nem követi majd a valódi minimálbért – nem követi, hiszen már akkor is 8000 forinttal számolt, amikor a megállapított minimálbér 9000 forint volt –, akkor a pedagógusok bére törvényileg befagy. Riasztóbbá válik, mint a tavalyi-tavalyelőtti reménykedés, hogy egyszer majd csak emelik a bért. Ezt a lehetséges fenyegetést az iskolák – közoktatásban vagy felsőoktatásban, mindegy – úgy próbálták némileg elhárítani, hogy igyekeztek az adható legmagasabb kategóriát megadni, hogy aztán a kategóriákon belüli igazi differenciálást saját, szűkös hatáskörükben végezzék el. Magyarán: igyekeztek a lehető legtöbbet kihúzni az állam zsebéből, most, amíg még lehet.

Döbbenetes volt hallani, hogy pedagógusok posztgraduális képzések, tanfolyamok abbahagyásán gondolkodnak, mert amúgy sem hoz majd anyagi többletet. A szakmai továbbképzésnek, mely nem feltétlen egyetemi szintű, annyi értelme lett, mint a pusztá kedvtelésnek. Még rémisztőbb arra gondolni, hogy az egyetemekre, főiskolákra most jelentkező diákok nem a piacképes diplomák megítélését, hanem a közalkalmazotti bértáblát fogják bogarászni. Hogy a törvény bértáblája fogja meghatározni a nyitott felsőoktatást, neveltségessé téve az universitas-típusú áthallgatási rendszert. Már a kategóriákba soroló oklevél megszerzése előtt eldől, hogy mely szakokat szabad majd választani a meglévő(k) után, ami szabad utat nyit a szintiszta spekulációnak.

Panek József

■ A második hír háttere a világosabb, kezdjük azzal. Mint a Juronics-Pataki vezetői ket-tőtől megtudtuk, előttük kezdettől nyilvánvaló volt, hogy évadonként egyetlen bemutatóval nem létezhet az együttes. A második bemutató terve csak azért nem lehetett konkrét, mert vezetői kinevezésük sem volt még biztos a színi-évad tervezésének idején.

Itzik Galili személyére Roberto Galvan, a Szegeden immár másodszor elsőpró sikert aratott, Svájcban élő argentin koreográfus hívta föl a figyelmüket. Megnézték a műveit videofelvételeken, majd meghívták.

– Akkor is lesz még egy bemutatónk, ha bármilyen ok miatt nem jön létre megállapodás a vendégkoreográfussal – mondta Juronics Tamás, még a vendég érkezése előtt, s beszámolt róla, hogy maga készült ezúttal egy hosszabb időtartamú balett megalkotására. Az foglalkoztatja, hogy az ősi kultúrák mivé lettek mára; hol és miért fedezhetők fel elemei az urbanizált világban is, hogyan változtak, esetenként torzulnak a civilizáció folyamataiban.

– Nem drámai műre gondolok, inkább ironiával, humorral képzelem el az új darabot. A folklór, s az én néptáncos múltam is belekeveredik, óhatatlanul. Amolyan „etno-mix” készül, vagyis korántsem csak a magyar, hanem más népek folklórjának, archetipikus kultúrájának ma is élő, de a régihez képest erőteljesen megváltozott elemei szerepelnek. Turkálunk egy kicsit urbanizált világunk mélyebb rétegeiben.

Itzik Galili bizonyítva ki-mondja az igent, ha meglátja, hogy bármely európai színpadon kitűnő modern balett-produkciónak minősülne a szegediek idei előadása – gondoltam előre; s lón.

Ki segít a Kortárs Balettnek? Itzik Galili jött, látott, igent mondott

Itzik Galili (Fotó: Révész Róbert)

Az egyik hír: a Kortárs Balettért Alapítványt a napokban jegyezték be Szegeden. Az alapítványtevő Berényi Konrád, a Pingvin Stúdió Bt. ügyvezetője. A másik hír: a Szegedi Balett csütörtöki előadását megtekintette a Szegedi Nemzeti Színházban Itzik Galili, Hollandiában dolgozó izraeli táncos és koreográfus; azért utazott ide, hogy az együttest megismerve eldönthesse, eleget tesz-e a balettvezetők, Juronics Tamás és Pataki András felkérésének: vendégkoreográfusként jegyzi az együttes idei második bemutóját.

Kissé viszontagságos körülmények között szerveződött a vendég utaztatása, hisz a repülőjegy drága, a balett megpénztelen, mint tudjuk. Ám akadt szponzor, a MALÉV, s aki megszerezte, nem más mint, mint a Pingvin Stúdió.

Az elsőnek sorolt hír hátterében mindössze hárman vannak, az ügyvezető mellett Sztáry Erika és Elekes Zoltán munkatársa a cégnek. Egyelőre üzleti hasznuk nincs abból, hogy kézen fogták a balett-együttest. Közös a táncosok-

kal és vezetőikkel emblémát terveztek, új nevet találtak – ez lenne az alapítvány nevének is a titka: az eddigi „Szegedi Balett” helyett „Kortárs Balett” került a cégérre, s az idei első bemutató plakátjára is. Amely persze – mármint a plakát – nem jöhetett volna létre, ha nincs a Pingvin.

– A cégünk fiatal, mi is fiatalok vagyunk és érdekel bennünket, mi történik és mi nem a szegedi kulturális életben. Első és most is élő vállalkozásunk volt a Szegedi Kultu-

rális Kalauz kiadása; amikor megszűnt a Szegedi Műsor, ’92 végén, azt gondoltuk, nem maradhat programfüzet nélkül a város. Kétezer példányban forgalmaztuk a Kalauzt ’93 májusa óta, reklámbevételekből finanszírozzuk – mondja Sztáry Erika.

Elekes Zoltán kevésbé „kultúra-elfogult”, legalábbis gazdasági megfontolásokra is hivatkozik, amikor elmagyarázza, miért látták jó befektetésnek a balett segítését.

– Meg vagyok győződve róla, hogy a balett nélkül Szeged elindulna – bocsánat a miskolciaktól – az „elmiskolciasodás” felé; arról is, hogy kizárólag a szegénység, a pénzhány miatt nem tud európai hírnévre szert tenni ez az együttes. Nem tud, mert nincs pénz menedzselésre, utazásra. Sajnos, kevés nálunk a tökéletes gazdasági szervezet, még kevesebb, amelyik tudná, hogy a kultúra, a művészetek szponzorálása Magyarországon is előbb-utóbb a legjobb reklámnak számít. Igaz, hogy senki és semmi nem ösztözi erre őket, egyelőre. Az adószabályok miatt mi is azt szeretnénk, ha a balettért létrehozott alapítvány „közéclú” lehetne. Addig is a Kortárs Balettért Alapítvány Dunabank Rt.-nél vezetett számlájára mindenki elküldheti a szegedi balett támogatására szánt pénzét, még az a magán-személy is, akinek legfeljebb ha egy százalaka marad erre a célra... A számla száma: 289-98950-708.

S. E.

Száz éve született Aba Novák Vilmos

Aba Novák Vilmos-émlékiállítás rendez a művész születésének centenáriuma alkalmából a Magyar Nemzeti Galéria és a szegedi Móra Ferenc Múzeum a Tisza-parti városban ez év márciusában.

A méltó megemlékezés érdekében a szervezők azzal a kéréssel fordulnak a műgyűj-

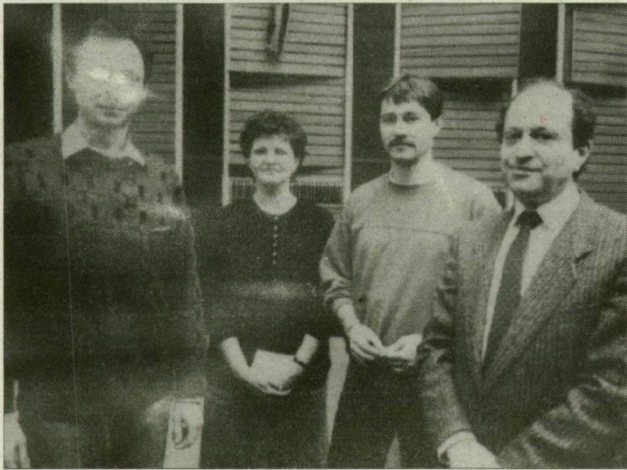
tőkhöz, hogy – az Aba Novák dokumentáció kiegészítése, teljessé tétele érdekében – vegyék fel a kapcsolatot Sztáry Erika művészettörténésszel. A Magyar Nemzeti Galéria munkatársa, a jubileumi tárlat rendezője a 1757-533/516-os telefonszámon hívható, munkanapokon 9-16 óra között.

Díjak a legjobbaknak

Színvonalas tudományos előadásokat tartottak az SZBK Napokon

A Szegedi Biológiai Központban évente megrendezett, SZBK Napok elnevezésű tudományos konferencia az idén ünnepi jelleget öltött: január 5-én született ugyanis Straub F. Brúnó akadémikus, az intézet alapító főigazgatója, s 80. születésnapján Szegeden köszöntötte őt a hazai biológus-társadalom, az Akadémia és a város vezetői. Az ünnepi tudományos ülés mellett január 3-án és 4-én itt tartották a Sejt- és Fejlődésbiológiai konferenciát is.

A tegnap befejeződött egy hetes biológuskonferencia zárásaként Dudits Dénes akadémikus, főigazgatóhelyettes kiemelte a legnagyobb érdekldést kiváltó, kemelkedő színvonalú előadásokat. Ilyen-

Tokaji Zsolt, Szabóné Bullás Mária, Török Tibor, Udvardy Andor. (Fotó: Révész Róbert)

nek értékelte Polgár Lászlóét (Enzimológiai Intézet), aki az SZBK legrangosabb kitünteté-

sét, a Straub F. Brúnó plakettet vehette át. Ugyancsak kiemelkedő volt Udvardy Andor

(Biokémiai Intézet) előadása – a kutatóval készített interjú lapunk pénteki számában olvashatták –, valamint Kiss Istváné (Genetikai Intézet).

Dudits Dénes adta át a Qualitas Biologica Alapítvány díjait, amelyet évente a legjobb tudományos közleményekért ítélnék oda. Az idei első díjat Udvardy Andornak a Journal of Biological Chemistry című folyóiratban megjelent tanulmánya érdemelte ki. A Genetics című folyóiratban megjelent dolgozatukért második díjat kaptak: Török Tibor, Tick Gabriella, Martha Alvarado, Kiss István. Harmadik díjat nyert Patthy László a Methods in Enzymology című könyvsorozatban megjelent tanulmányaért, s negyedik díjas lett Tokaji Zsoltnak a Biophysical Journalban megjelent dolgozata. Az SZBK nem kutatói státusban lévő munkatársai közül Szabóné Bullás Mária kapott kitüntetést.

Fotó: Enyedi Zoltán

■ Az 1989-es romániai forradalom egyetlen magyar állampolgár-ságú, egyetlen külföldi áldozatára, Tóth Sándor hőmezővársárhelyi kamionsofőre emlékezett tegnap este a Magyar Televízió kettes csatornájának filmje. Aki visszaemlékszik azokra a decemberi napokra, emlékszik arra is, hogy milyen lelkesedéssel gyűjtötték Magyarországon az adományokat a temesvári és aradi nélkülözőknek. Tóth Sándor akkor indult útnak a segélyszállít-mánnyal, amikor Aradon még javában dörögtek a fegyverek, s épületek padlásairól még tüzeltek mindenkire, aki mozog. Az aradi kórház közelében érte a halál, miközben elindult, hogy a gyógyszer és élelmiszersegélyt rögtön kézbesítse. A megrázó filmet egyébként az aradi körzeti televízió is vetíteni fogja, miután karácsony előestéjén a városban megkoszorúzták Tóth Sándor Maros-parti kopjafáját.